

2000

Levenslang, op water en brood

Jan van den Noort

De bundel wordt afgesloten met het jaar 2000, een jaar dat nog maar net is begonnen en alleen al daarom een andere benadering vergt. Met het ene been in de twintigste en het andere in de eenentwintigste eeuw besloot ik tot een persoonlijk getinte beschouwing over de relatie Rotterdam-Made.

Net als veel andere Rotterdammers ben ik ergens anders geboren. Ik kom uit Made, een dorp in West-Brabant, dat voor velen slechts bekend is van uitdrukkingen als Made in Japan, Made in Germany en dergelijke. Gelukkig valt er meer over te vertellen.

Op drie mijlen van de kern van het dorp ligt het gehucht Drimmelen, uitvalsbasis voor de waterrecreanten in de Brabantse Biesbosch. Het Nationaal park Brabantse Biesbosch ligt op het grondgebied van de gemeente Drimmelen (vh Made en Drimmelen) en was in februari nog in het nieuws toen een gemeenteraadscommissie van Drimmelen liet weten er geen bezwaar tegen te hebben als de NAM in het Nationaal Park naar aardgas zocht; verontwaardiging alom.

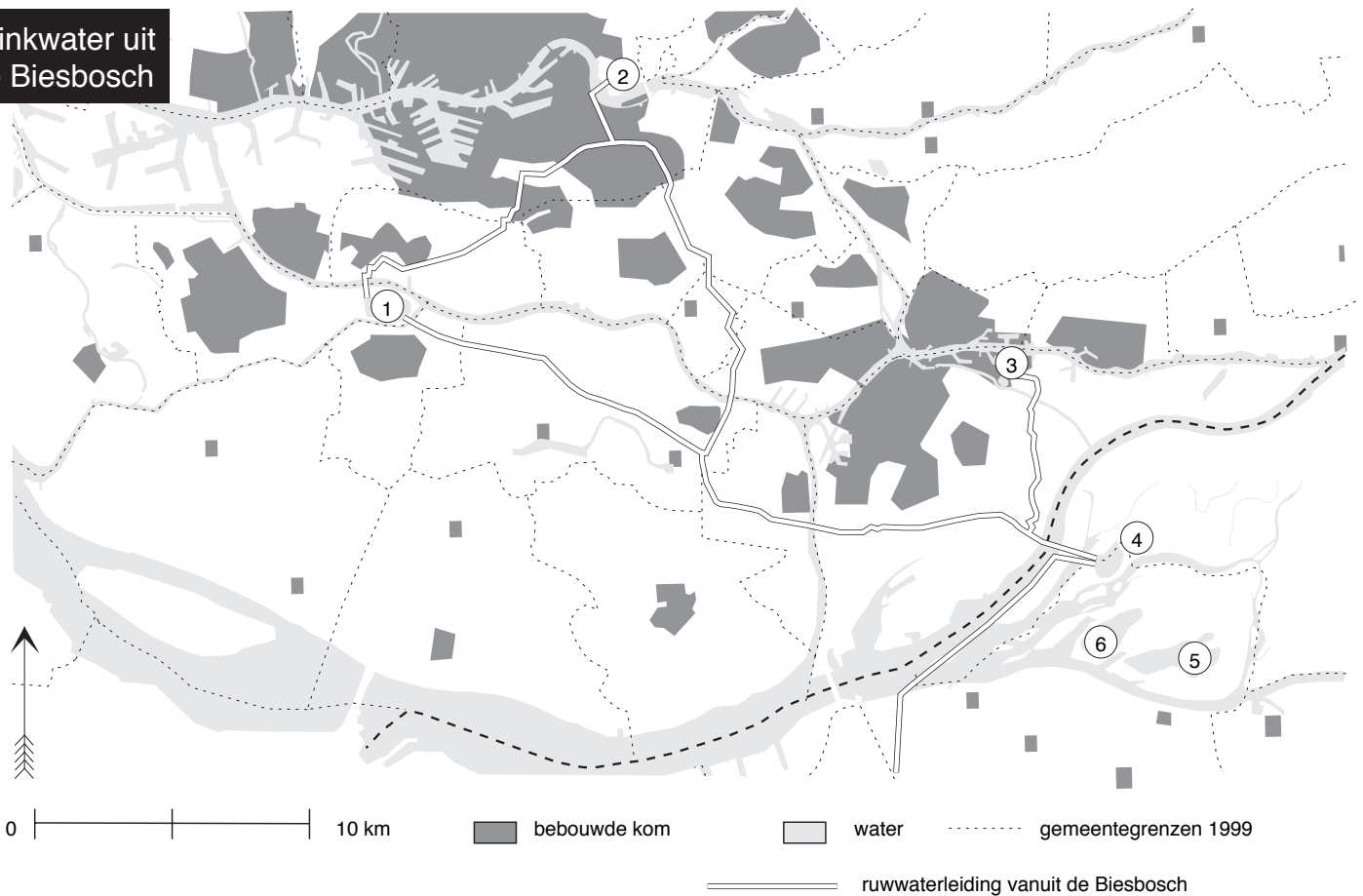
Rotterdam had de Biesbosch al veel eerder ontdekt. In 1963 werd de Maasstad geconfronteerd met zoutwater uit de kranen en alles werd op haren en snaren gezet om dergelijke catastrofes voortaan uit te sluiten. Het oog viel op de Brabantse Biesbosch ver genoeg van zee om een tweede 1963 te voorkomen. Met de bekende Rotterdamse voortvarendheid werd de Biesbosch omgespit om plaats te maken voor drie kolossale waterspaarbekkens. In 1973 stroomde het eerste Biesboschwater naar Rotterdam.

Eind 1972 verhuisde ik naar Rotterdam en ik hoefde maar enkele maanden te wachten tot het water uit mijn geboortestreek mij achterna reisde. Natuurlijk vond ik het heel prettig om goed water te kunnen drinken, maar het opofferen van grote delen van de Biesbosch was en is een hoge prijs.

In de jaren zeventig trachtte Rob Baris zijn ideeën over natuurvoeding in Rotterdam aan de man te brengen. Hij begon zijn missie in het Oude Westen: in de Sint Mariastraat onder de naam Manna en in de Adrianastraat onder de naam Pompoen. Aan de ene kant van de Gaffelstraat gaf hij kooklessen en aan de andere verkocht hij onbespoten groente. Een paar jaar later kon je ook in de Anna Paulownastraat terecht voor natuurvoeding. Daar was een restaurant, je kon er voedsel kopen en allerlei cursussen volgen. Baris opende een bakkerij voor brood en banket aan de Blankenburgstraat, op zuid. En toen die de vraag niet kon bijbenen werd aan de Brede Hilledijk een bakkerij voor zuurdesembrood gesticht.

Het conglomeraat van al die activiteiten werd vernoemd naar een plaatsje in Zeeland waar Baris pompoenen verbouwde: Zonnemaire. Het enthousiasme van Baris en de zijnen wierp zijn vruchten af. Omstreeks 1978 kon Zonnemaire een nieuwe winkel openen aan de 1ste Middellandstraat. Begin jaren tachtig werd steeds duidelijker dat naast idealisme een flinke portie zakelijkheid vereist was. Het kluwen van Zonnemaire-activiteiten werd ontward. Restaurant, winkel en bakkerij gingen voortaan zelfstandig verder.

Drinkwater uit de Biesbosch

1. Productiebedrijf Beerenplaat (1966)
2. Productiebedrijf Honingerdijk (1874-1977) en Kralingen (1978)
3. Productiebedrijf Baanhoek (1968)

4. Zuiveringsbekken Petrusplaat (1973)
5. Zuiveringsbekken Honderd en Dertig (1973)
6. Voorraadbekken De Gijster (1979)

Aanvankelijk wist ik niet beter of dat brood werd in Rotterdam gemaakt, tot ik op een ochtend de broodzak aan een nadere inspectie onderwierp. Opschriften van potjes, flesjes en allerhande andere verpakkingen intrigeren soms mateloos. Ook deze keer bleek mijn belangstelling voor de buitenkant iets belangwekkends op te leveren. Het brood dat ik al jaren at werd niet in Rotterdam gebakken, maar was afkomstig van bakker Ad van der Westen uit mijn geboorteplaats Made.

Wat was er met Zonnemaire gebeurd? Restaurant Zonnemaire aan de Heemraadssingel werd na enkele jaren opgeheven. Rob Baris bleef koken,

maar niet langer onder de naam Zonnemaire. Met restaurant Le Muniche, aan de Westersingel ging het aanvankelijk goed, maar eenmaal naar de Eendrachtsweg verhuisd wilde het niet vlotten. Bij restaurant Zinc aan de Calandstraat en restaurant Montaigne aan de Diergaardesingel daarentegen loopt het al enige tijd storm.

De Zonnemaire-bakkerijen werden in 1990, na een verhuizing naar de Veilingweg, overgenomen door bakker Van der Westen. Vijf jaar later hevelde hij de productie over naar Made. Dit jaar opende de ondernemende Madenaar een nieuwe bakkerij in Waspik. Made in Made werd Made in Waspik.

De naam Van der Westen wordt van lieverlede vervangen door die van Zonnemaire.

De Zonnemaire-winkel aan de Middellandstraat werd gedreven door André Roelofsen. Eind jaren tachtig betrok deze een tweede winkel aan de Kleiweg. De opening van een derde Zonnemaire-winkel, aan de Karel Doormanstraat, bleek teveel van het goede. Roelofsen zag zich gedwongen om de winkel in het Oude Westen te sluiten ten gunste van de nieuwe vestiging in het centrum. In 1997 werd de winkel aan de Karel Doormanstraat overgenomen door Annelies van der Westen, de zus van bakker

Ad. Zonnemaire werd daarmee een bijna volledig Madese aangelegenheid. Buiten de familie Van der Westen gebruikt alleen André Roelofsen de naam nog voor zijn winkel aan de Kleiweg.

Mijn verhuizing van het dorp Made naar de stad Rotterdam had dus veel minder consequenties dan ik had verwacht. Zowel het water dat ik dronk als het brood dat ik at was afkomstig uit mijn geboortestreek. Voor de eenentwintigste eeuw zijn de vooruitzichten aanhoudend gunstig: levenslang in Rotterdam op water en brood uit mijn geboortestreek.

273

Bronnen: Jan van den Noort en Maili Blauw, *Water naar de zee, geschiedenis van Waterbedrijf Europoort 1874-1999* (Rotterdam 2000). *Telefoonboeken regio Rotterdam 1965-1995*. Interview Ad van der Westen, Waspik 8-3-2000 (telefonisch). Interview André Roelofsen, Rotterdam 8-3-2000 (telefonisch). Interview Rob Baris, Rotterdam 15-3-2000.

286